

CCV centrum voor
criminaliteitspreventie en
veiligheid

Monitor woonoverlast in coronatijd

Katja Steverink
Frannie Herder

VOORWOORD

In de media is op dit moment veel belangstelling voor woonoverlast. Door de inzet van de corona maatregelen de afgelopen maanden en de restricties zoals 'blijf zoveel mogelijk thuis' en 'werk vanuit huis' zijn veel Nederlanders veel meer thuis. Tijdens de sluiting van de scholen waren ook de kinderen thuis en moest het thuiswerken gecombineerd worden met thuisonderwijs en alle andere dagelijkse activiteiten. Naast spanningen binnen huishoudens is het in deze situatie niet vreemd dat ook de relatie met burens onder druk komt te staan.

Ergernissen en last van de burens kan dus in deze tijd van corona zomaar een grotere rol gaan spelen. Je kunt je gaan storen aan je burens, omdat je elkaars aanwezigheid veel meer opmerkt. Wat nu als jouw burens besluiten een uitgebreide sportsessie te doen met opzwepende muziek? Of de buurman net begonnen is met de hogedrukreiniger om de tuin eens aan kant te maken, terwijl jij net lekker zit te werken? Of al die klusprojecten die opgepakt worden, omdat er nu toch tijd voor is?

De nationale politie berichtte dat er in maart, april en mei veel meer meldingen over geluidsoverlast binnenkwamen dan normaal.

Aedes (woningcorporaties) en de VNG (gemeenten) vertelden ons dat het per corporatie en per gemeente erg wisselt qua meldingen.

Ook bij buurtbemiddelingsorganisaties verschilt dat. De één krijgt véél meer meldingen, bij de ander is het juist rustiger dan normaal.

Om meer inzicht te krijgen in hoe het op dit moment gaat bij gemeenten, corporaties en hun partners met het aantal meldingen van burenruzies/woonoverlast hebben we een korte enquête ontwikkeld. Deze enquête is donderdag 3 juni 2020 uitgezet onder een netwerk van woningbouwcorporaties, gemeenten, politie en zorg/hulpverlening. Daarnaast is de oproep gedaan om het door te sturen naar partners.

Na een week is de monitor gesloten en hebben 93 respondenten de enquête ingevuld.

SAMENVATTING

Stijging woonoverlastmeldingen

De meldingen van woonoverlast zijn gestegen sinds de coronamaatregelen, zegt ruim de helft van de respondenten. Anderen geven aan dat het aan het begin van de coronacrisis rustig was. Nu beginnen ook daar de meldingen toe te nemen.

Meer dan de helft van de respondenten ziet geen toename van woonoverlast die specifiek veroorzaakt wordt door kwetsbare mensen.

Gemeenten en corporaties krijgen vooral meldingen over bijvoorbeeld de overtreding van corona maatregelen, last van de burens en elkaars kinderen, en geluidsoverlast in het algemeen. Ook worden er nieuwe vormen van woonoverlast gemeld over illegale huisfeestjes, te veel bezoek in huis, of groepen jongeren in de portieken.

Top 3 soort overlast

Op dit moment wordt geluidsoverlast het meest gemeld (96%), gevolgd door intimidatie, bedreigingen, pesten, geweld en/of vernieling (60%). Op nummer 3 staat vervuiling en/of verwaarlozing van de woning of tuin van de burens (41%) .

Aanpak structurele woonoverlast ten tijde van corona

Maar liefst **60%** geeft aan dat ze structurele woonoverlast anders aanpakken. Huisbezoeken en buurtonderzoeken konden niet of nauwelijks worden uitgevoerd. Er is op een aangepaste manier gewerkt, zoals telefonisch, beeldbarend en per mail contact hebben met overlastgevers en betrokken burens. Dat leverde ook knelpunten op in de samenwerking met partners door gebrek aan fysiek contact en beperkte bereikbaarheid, het gemis van de fysieke aanwezigheid in de woning en het directe contact met de overlastgever en zijn gedrag. Bovendien zijn bij diverse casussen afwegingen gemaakt wat wel door kon gaan en wat niet. Sommige casussen werden uitgesteld, of beperkt aangepakt.

Grootste belemmeringen

De top 3 van grootste belemmeringen voor de aanpak van woonoverlast op dit moment is:

1. Geen huisbezoeken meer: **72%**
2. Hulpverlening is niet beschikbaar: **58%**
3. Handhaving niet mogelijk/lastig: **39%**

De wachtlijsten in de hulpverlening worden eveneens als belangrijke belemmering genoemd om overlastgevers de passende zorg te geven.

De '1,5 meter samenleving' creëert zowel letterlijk als figuurlijk een afstand tussen mensen, zowel tussen professionals als met overlastgevend burens. Non-verbale communicatie blijkt erg belangrijk; het beperkte fysieke contact is een groot gemis. Door de geleidelijke versoepeling van de corona maatregelen worden huisbezoeken langzamerhand weer opgestart.

Aantal meldingen zomerperiode

Van de respondenten verwacht zo'n **60%** dat er meer meldingen van woonoverlast in de zomerperiode zullen zijn. **25%** verwacht dat de woonoverlast gelijk blijft.

De verwachting is dat meer mensen hun vakantie vieren in eigen huis en tuin. Dit kan gaan leiden tot meer overlast voor de burens. Ook wordt gezien dat de tolerantie richting burens i.v.m. de corona maatregelen afneemt en irritaties in conflicten kunnen uitmonden.

Bovendien wordt aangegeven dat de inzet van hulpverlening essentieel is. Als er minder hulpverleners beschikbaar zijn deze zomer, kan dat gevolgen hebben voor de overlastmeldingen. Verder zijn er zorgen over een achterstand in casussen die bijgewerkt moeten worden.

Toch is er hoop dat als de versoepeling van de maatregelen aanblijft en veel mensen het toch aandurven om op vakantie te gaan, het mee zal vallen.

RESULTATEN

1. WAAR BEN JE WERKZAAM?

De respondenten werken bij de volgende organisaties:

Gemeente: **35%**

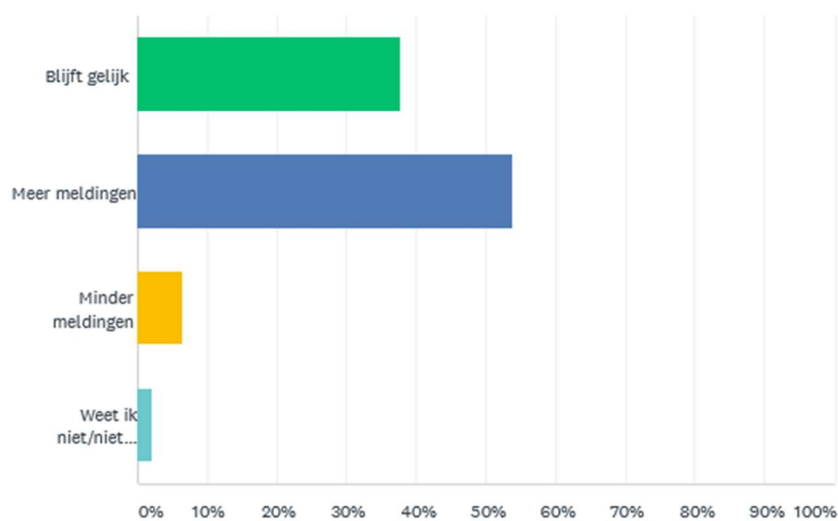
Woningbouwcorporatie: **35%**

Zorg/hulpverleners: **9%**

Politie: **6%**

Anders nl. (bijv. buurtbemiddeling en advocatuur): **14%**

2. KRIJG JE MEER OF MINDER MELDINGEN VAN WOONOVERLAST SINDE CORONAMAATREGELEN?

Opvallend is dat iets meer dan de helft (**54%**) van de respondenten aangeeft meer meldingen van woonoverlast te krijgen sinds de coronamaatregelen. Bij **38%** blijven de meldingen gelijk en bij **6%** zijn er minder meldingen.

Toelichting:

Gemeenten en corporaties geven aan dat er vooral gemeld wordt over bijvoorbeeld:

- De overtreding van corona maatregelen
- Last van de burens en elkaars kinderen
- Frustraties die eerder oplopen
- Geluidsoverlast in het algemeen

Het vele thuiszijn en thuiswerken leidt ertoe dat mensen veel meer op elkaar letten en zich eerder aan elkaar storen.

Ook casussen die al voor de corona maatregelen liepen, moeten heropend worden, omdat de overlast opnieuw oplaat. Eerdere escalatie van bestaande casussen wordt ook genoemd.

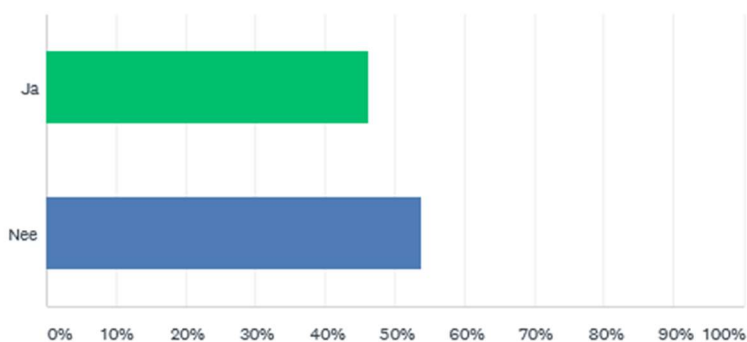
‘Enerzijds neemt het aantal meldingen altijd toe richting de zomerperiode. Anderzijds merken we zeker dat men meer van elkaar meekrijgt door het vele thuis zitten en merken wij dat hierdoor frustraties enorm oplopen.’

‘Nu in de crisis accepteren bewoners meer van elkaar. Maar er zijn toch meer meldingen, ook oude zaken die weer opspelen.’

Ook is opmerkelijk dat diverse respondenten aangeven dat het aan het begin van de coronacrisis rustig was. Nu beginnen de meldingen toe te nemen.

'Sinds de versoepeling begin juni is het aantal meldingen toegenomen. In de coronatijd was het juist rustig qua meldingen.'

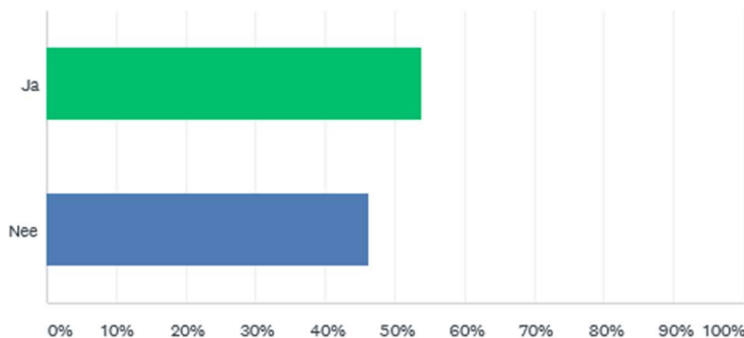
3. ZIE JE SINDE DE CORONA UITBRAAK EEN TOENAME VAN WOONOVERLAST DIE SPECIFIEK VEROOorzaakt WORDT DOOR MENSEN MET PSYCHISCHE PROBLEMEN, VERSLAVINGEN, EEN VERSTANDELIJKE BEPERKING OF DOOR OUDEREN?

Van de respondenten geeft **46%** aan dat ze een toename van woonoverlast zien die specifiek veroorzaakt wordt door mensen met psychische problemen, verslavingen, een verstandelijke beperking of door ouderen. Meer dan de helft ziet geen toename.

4. WORDEN NIEUWE VORMEN VAN WOONOVERLAST GEMELD BIJ JOUW ORGANISATIE, BIJVOORBEELD ILLEGALE HUISFEESTJES, TE VEEL BEZOEK IN HUIS, GROEPEN JONGEREN IN DE PORTIEKEN?

Van de respondenten geeft **54%** aan dat er nieuwe vormen van woonoverlast worden gemeld bijvoorbeeld illegale huisfeestjes, te veel bezoek in huis, groepen jongeren in de portieken. Voor **46%** is dit niet het geval.

Toelichting:

Er zijn diverse soorten meldingen van samenscholing gemeld bij corporaties, gemeenten en andere partners zoals samenscholing van burens, senioren die dicht bij elkaar staan en met name jongeren die bij elkaar staan en vaak ook overlast veroorzaken voor de burens.

Ook overlast bij bijvoorbeeld voetbalkooien, speeltuinen en recreatiegebieden wordt gemeld. Daarnaast worden zorgen over het welzijn burens gemeld, omdat huizen gehorig zijn en men meer geluidsoverlast/woongeluiden ervaart.

Bovenstaande geeft aan dat de meldingen uiteen lopen en niet altijd direct met woonoverlast te maken hebben, maar overlast in bredere zin, of een zorg om het welzijn van burens of kinderen.

‘Ik krijg signalen via mijn netwerk dat overlast toeneemt met name geluidsoverlast/woongeluiden, veroorzaakt doordat mensen en kinderen meer aan huis gebonden zijn. En dan met name in oudere gehorige woningen.’

Toch geeft ook een groot deel aan dat de overlastmeldingen niet zijn veranderd en hetzelfde zijn als voor de corona maatregelen.

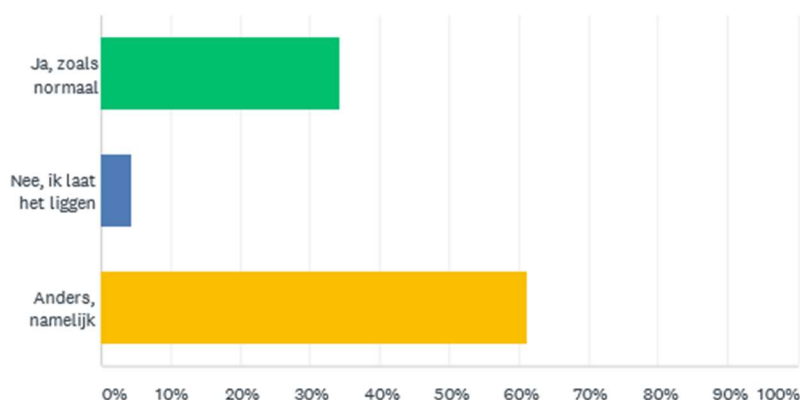
‘Naar mijn mening zijn het de zelfde voorgevallen als ervoor. Alleen in de 1e weken wel eens een melding ontvangen van te veel bezoekers bij burens.’

5. WAT IS DE TOP 3 VAN OVERLAST DIE OP DIT MOMENT VEEL GEMELD WORDT?

1. Geluidsoverlast	96%
2. Last van intimidatie, bedreigingen, pesten, geweld en/of vernieling	60%
3. Last van vervuiling en/of verwaarlozing van de woning of tuin van de buren	41%
4. Drugsgerelateerde overlast (bijvoorbeeld een hennepkwekerij)	29%
5. Last van (veel) bezoek bij de buren	28%
6. Overlast door geur, stank en/of rook (bijvoorbeeld barbecues, (hout)kachels en/of vuurkorven)	24%
7. Overlast van een probleem rondom de erfgrans (bijvoorbeeld bomen, takken, overbouw en/of afwatering)	20%
8. Last van beveiligingscamera's, lampen en/of inkijk (privacygerelateerde overlast)	7%

Deze antwoordopties zijn overgenomen van de website overlasadvies.nl.

6. KUN JE IN DEZE 'CORONA-PERIODE' STRUCTURELE WOONOVERLAST AANPAKKEN?

Met structurele woonoverlast bedoelen we overlast die langer duurt en moeilijk op te lossen is. Het gaat dus niet om eenmalige meldingen, maar om aanhoudende situaties.

35% van de respondenten geeft aan dat structurele woonoverlast in deze corona-periode aangepakt kan worden zoals normaal en 5% laat zaken liggen. Maar liefst 60% geeft aan dat ze structurele woonoverlast anders aanpakken.

Toelichting:

Veel respondenten geven aan dat hun werkzaamheden de afgelopen periode anders zijn ingevuld door telefonisch en per mail contact te hebben met overlastgevers en betrokken buren. Er is veelal op een aangepaste manier gewerkt, doordat huisbezoeken en buurtonderzoeken niet of nauwelijks werden uitgevoerd. Wel werd zoveel mogelijk gebruik gemaakt van andere tools om toch zoveel mogelijk te kunnen doen, zoals beeldbellen en online vergaderen. Een aantal deelnemers vond de samenwerking met ketenpartners wel stroever en meer op afstand door het gebrek aan fysiek contact. Door het thuiswerken en omstandigheden thuis waren mensen soms moeilijker te bereiken. 'Lastig is dat je de sfeer mist bij iemand in zijn woning en het gedrag niet persoonlijk kan waarnemen', aldus een respondent. Ook het gebrek aan de fysieke controle van de woning maakt dat er een minder structurele aanpak was. Bovendien zijn bij diverse casussen afwegingen gemaakt, wat wel door kon gaan en wat niet. Sommige casussen werden uitgesteld, of beperkt aangepakt.

‘Nee je kan in deze corona periode woonoverlast minder structureel aanpakken, omdat de rechtspraak geen zittingen inplant en geen ontruiming uitspreekt.’

‘We richten ons vooral op dossieropbouw en afstemmen.’

‘Jazeker, maar met andere tools en soms krijg ik dingen sneller voor elkaar.’

‘Het kan wel. Maar het moet nu op een andere manier. Sommige overlast zou zonder corona sneller in de kiem gesmoord kunnen worden.’

‘Het vergt wel meer improvisatie vermogen.’

‘We pakken het onverminderd aan, maar aangepast. Geen gesprek op kantoor, geen huisbezoek. Wel brieven/waarschuwingen/sommaties en volop contact met zorg/hulp.’

‘Normaal gesproken gaan we langs. Nu gaat alles telefonisch. We hebben wel sneller contact met de veroorzaker van de overlast, maar normaal gesproken haal ik ook veel informatie uit hoe het er in de woning uitziet. Dit is nu niet mogelijk. Ik merk wel dat we overlast veel sneller oppakken en dat dit voordelen heeft.’

7. WAT IS DE TOP 3 VAN GROOTSTE BELEMMERINGEN VOOR DE AANPAK VAN WOONOVERLAST OP DIT MOMENT?

De top 3 van grootste belemmeringen voor de aanpak van woonoverlast op dit moment is:

1. Geen huisbezoeken meer: **72%**
2. Hulpverlening is niet beschikbaar: **58%**
3. Handhaving niet mogelijk/lastig: **39%**

Hieronder de volledige lijst met antwoorden.

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES
Er wordt niet gemeld	18.28%
Dossieropbouw stagneert	25.81%
Politie is niet beschikbaar	12.90%
Geen huisbezoeken mogelijk	72.04%
Burgemeester wil geen inzet doen van de Wet aanpak woonoverlast	2.15%
Handhaving niet mogelijk/lastig	38.71%
Hulpverlening is niet beschikbaar	58.06%
Stagnatie bij de rechtbank	10.75%
Geen huisuitzettingen mogelijk	19.35%
Andere prioriteiten	13.98%
Anders, namelijk	30.11%
Totaal aantal respondenten: 93	

Toelichting:

Wat door veel respondenten als belemmering wordt ervaren is het gemis aan fysiek contact. Dat betekent geen/minder huisbezoeken, minder persoonlijke gesprekken en een aangepaste manier van bijvoorbeeld de inzet van buurtbemiddeling. De non-verbale communicatie is erg belangrijk. De '1,5 meter samenleving' creëert zowel letterlijk als figuurlijk een afstand tussen mensen. Ook is het bereiken van overlastgevende burens soms lastiger, doordat persoonlijk contact niet mogelijk was of op afstand. De wachtlijsten in de hulpverlening worden eveneens als belangrijke belemmering genoemd om overlastgevers de passende zorg te laten krijgen, zodat overlast afneemt. Er wordt stagnatie ervaren bij het OM en dat heeft invloed op de casussen.

En tot slot de opmerking dat als bewoners meer thuis zijn, de kans op overlast toch toeneemt en aan blijft houden. Zolang dit zo blijft, houden we deze uitdaging.

Door de geleidelijke versoepeling van de corona maatregelen worden huisbezoeken weer langzamerhand opgestart. Er worden veel adviezen gegeven over hoe dit op een veilige manier te doen. Een voorbeeld is Aedes, die informatie verstrekt over werken in de wijk in deze '1,5 meter samenleving'.

Uit de uitkomsten blijkt dat dit hard nodig is voor de aanpak van woonoverlast. Het fysieke contact, de bezoeken aan huis van bijvoorbeeld hulpverlening of andere professionals en de mogelijkheid om op locatie te handhaven zijn van belang om woonoverlast in de kiem te smoren.

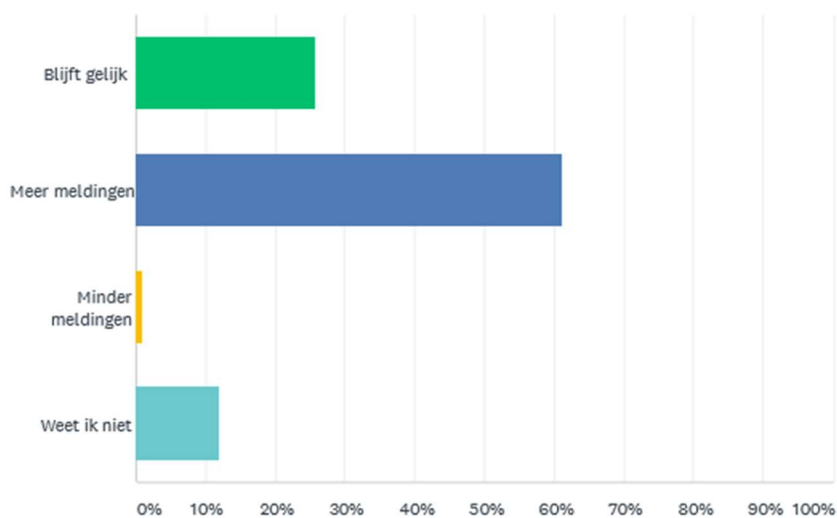
'We missen het fysieke contact, non verbale signalen zijn erg belangrijk.'

‘We hebben enorm veel meldingen. Ook bij dossiers die al lang gesloten zijn en nu opeens weer opklaaien. Daarnaast hebben we te weinig capaciteit om alle meldingen snel en goed op te pakken. Dat frustrereert wel enigszins.’

‘I.v.m. de maatregelen was contact vinden met groepen of individuen lastiger door de letterlijke afstand.’

‘Bewoners lijken minder tolerant en ongeduldiger. Ze willen dat de woningbouw er NU iets aan doet!’

8. WAT IS JE VERWACHTING VAN HET AANTAL MELDINGEN IN DE ZOMERPERIODE?

Van de respondenten verwacht zo'n **60%** dat er meer meldingen van woonoverlast in de zomerperiode zullen zijn. **25%** verwacht dat de woonoverlast gelijk blijft.

Toelichting:

Een grote zorg bij de respondenten is de mogelijkheid dat er minder mensen op vakantie gaan en thuis zullen blijven. Zij zullen vakantie vieren in hun eigen huis en tuin. Dit kan gaan leiden tot meer overlast voor de burens. Ook wordt gezien dat de tolerantie richting burens i.v.m. de corona maatregelen afneemt en irritaties in conflicten kunnen uitmonden. De gevolgen van de sociaal economische crisis, het warme weer en het feit dat het lang licht is en mensen meer thuis zijn kan bijdragen aan een stijging van woonoverlast deze zomerperiode.

Bovendien wordt aangegeven dat de inzet van hulpverlening essentieel is. Als er minder hulpverleners beschikbaar zijn deze zomer kan dat gevolgen hebben voor de overlastmeldingen.

Toch is er hoop dat als de versoepeling van de maatregelen aanblijft en veel mensen het toch aandurven om op vakantie te gaan, het mee zal vallen. Nu zien we altijd in de zomer een toename, doordat men meer buiten leeft en dat kan weer als overlast ervaren worden door de burens.

Verder zijn er zorgen over een achterstand in casussen die bijgewerkt moeten worden. Doordat beginnende casussen mogelijk minder snel en effectief opgepakt zijn, kan de situatie zich in negatieve zin op blijven bouwen.

'Mensen hebben in de coronatijd meer overlast ervaren, maar hadden daar mogelijk wel begrip en geduld voor. Nu duurt het te lang/de urgentie gaat eraf, dus mogelijk is het acceptatielevel bereikt en begint de irritatie over te slaan in een conflict.'

'We hebben nu al heel veel meldingen over jeugd dat in de achtertuin nu maar een feestje bouwt. Die kunnen niet naar de disco of kroeg en blijft hangen bij een vuurtje.'

'Ik verwacht dat we in de zomer wel meer meldingen krijgen, mensen gaan minder op vakantie en kinderen hebben dan vakantie. Ritme van werk is er dan niet, dus meer tijd om je bezig te houden met buurt en burens. Kans op klachten verhoogt daarmee. De tolerantie die er in het begin is geweest i.v.m. corona vakt nu langzamerhand wel af. Mensen worden belemmerd in hun dagelijks leven, dit zorgt voor snellere irritaties en minder begrip richting omgeving als het toch al niet zo goed gaat in de buurt.'

CCV colofon

Projectcoördinatie

Katja Steverink, adviseur CCV
Frannie Herder, adviseur CCV

Fotografie

Shutterstock

© het CCV, juni 2020

Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) is een onafhankelijke stichting die partijen en veiligheidsprofessionals helpt om Nederland veiliger en leefbaarder te maken.

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
Churchillaan 11, 3527 GV Utrecht
Postbus 14069, 3508 SC Utrecht

T (030) 751 67 00
E info@hetccv.nl
I www.hetccv.nl

